Biuletyn Europejski nr 3 (50)/2018*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne UE 4

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE 5

Cła 5

Ochrona środowiska 6

Podatki 8

Postępowanie administracyjne 12

Zabezpieczenie społeczne 13

Zamówienia publiczne 14

Zdrowie 15

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 16

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

▪ Na przełomie lutego i marca 2018 r. Rada UE formalnie zatwierdziła reformę unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji CO2 na okres po 2020 r. Przewiduje się również zaostrzenie norm w zakresie recyklingu odpadów komunalnych i opakowaniowych oraz ograniczenie składowania odpadów przewiduje unijny pakiet legislacyjny, który ostatnio zatwierdziła wstępnie Rada UE. Zmiany dotyczyć będą 6 dyrektyw: dyrektywy ramowej o odpadach (uznawanej za ramowy akt ustawodawczy całego pakietu); dyrektywy o odpadach opakowaniowych; dyrektywy o składowaniu odpadów; dyrektywy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym; dyrektywy o pojazdach wycofanych z eksploatacji oraz dyrektywy o bateriach i akumulatorach oraz zużytych bateriach i akumulatorach.

▪ 1 marca 2018 r. Komisja Europejska opublikowała projekt umowy między Unią Europejską a Wielką Brytanią (*Brexit*). Projekt umowy o wystąpieniu ujmuje w przepisy prawne treść opublikowanego w dniu 8 grudnia 2017 r. Wspólnego sprawozdania negocjatorów z ramienia Unii Europejskiej i rządu Zjednoczonego Królestwa. Umowa o wystąpieniu składa się z sześciu części. Dotyczą one: postanowień wstępnych, praw obywateli, kwestii związanych m.in. z towarami wprowadzonymi na rynek przed datą wyjścia Wielkiej Brytanii z UE, rozliczenia finansowego, uregulowań przejściowych oraz postanowień instytucjonalnych. Zawiera również protokół dotyczący Irlandii i Irlandii Północnej (która ma pozostać w unii celnej). Projekt umowy zob. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement.pdf.

▪ 2 marca 2018 r. Komisja Europejska wydała zalecenie zawierające zestaw środków operacyjnych, które mają być stosowane przez przedsiębiorstwa i państwa członkowskie, aby przyspieszyć prace w dziedzinie zwalczania nielegalnych treści w Internecie. Treści o wydźwięku terrorystycznym powinny być usuwane z Internetu w przeciągu godziny.

▪ Rada UE zatwierdziła w dniu 8 marca czternastu sędziów i pięciu rzeczników generalnych Trybunału Sprawiedliwości UE na okres od 7 października 2018 r. do 6 października 2024 r. Jednym z mianowanych sędziów i rzeczników jest

reprezentujący nasz kraj prof. Maciej Szpunar, sprawujący ten urząd od 2013 r.

▪ 13 marca 2018 r. Irlandzki Sąd Najwyższy (*High Court*, mający ogólną właściwość orzekania w pierwszej instancji we wszelkich sprawach i kwestiach prawnych lub faktycznych, zarówno cywilnych jak i karnych) orzekł w sprawie Artura C., za którym rozesłano trzy europejskie nakazy aresztowania (ENA) jako za podejrzanym o udział w zorganizowanej grupie przestępczej i tymczasowo wstrzymał decyzję o jego wydaniu. Powołując się na badanie Komisji Europejskiej Sąd zaznaczył, że zmiany w sądownictwie i prokuraturze w ostatnich dwóch latach w Polsce były ogromne. Na tej podstawie Sąd Najwyższy stwierdził, że rządy prawa w Polsce mogły zostać „uszkodzone" i skierował pytanie prejudycjalne do TSUE co do tego, czy można wydać obywatela RP na podstawie ENA w sytuacji, kiedy zagrożona jest niezależność polskich sądów.

▪ 14 marca 2018 r. w przedstawicielstwie KE w Polsce – jako w jednym z pierwszych państw członkowskich UE – zaprezentowano styczniowy raport Agencji Praw Podstawowych pt. „Wyzwania stojące przed organizacjami działającymi na rzecz praw człowieka w UE" (zob. fra.europa.eu/en/publication/2018/challenges-facing-civil-society-orgs-human-rights-eu). Raport koncentruje się na czterech obszarach: otoczenie regulacyjne, dostęp do finansowania i zasobów, prawo do udziału w życiu publicznym oraz bezpieczna przestrzeń dla społeczeństwa obywatelskiego.

▪ 15 marca 2018 r. Parlament Europejski przyjął przepisy, dzięki którym korporacje międzynarodowe będą płacić podatki tam, gdzie wypracowały zyski, co ma zapobiec wykorzystywaniu przez nie luk prawnych do transferu zysków do państw UE o niższych podatkach. Projekt pierwszej dyrektywy dotyczy wspólnej podstawy opodatkowania osób prawnych (CCTB); drugiej dyrektywy – wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych (CCCTB). Rezolucje zostaną teraz przekazane Radzie UE i Komisji w celu ich rozpatrzenia i nadania dalszego biegu.

▪ 15 marca 2018 r. TSUE stwierdził, że znak towarowy *La mafia se sienta a la mesa* (Mafia zasiada do stołu) dla oznaczenia działalności związanej z prowadzeniem pizzerii nie może zostać zarejestrowany, gdyż jest sprzeczny z klauzulami porządku publicznego i dobrych obyczajów.

▪ 19 marca 2018 r. opublikowano wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich (Polska) na mocy postanowienia z dnia 6 kwietnia 2017 r. – Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej przeciwko Mariuszowi Wawrzoskowi. Wniosek wpłynął do TSUE i nadano mu sygnaturę C-176/17. Treść pytania prejudycjanego dotyczącego dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach zob. http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=194244&pageIndex=0&doclang=pl&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=845642.

▪ Według danych opublikowanych w marcu 2018 r. do Trybunału Sprawiedliwości i Sądu UE wpłynęło w 2017 r. 1656 spraw. Postępowanie przed TSUE trwa przeciętnie ponad 16 miesięcy, czyli prawie o połowę krócej niż 5 lat temu.

▪ 27 marca 2018 r. w siedzibie RPO podpisano porozumienie w sprawie tłumaczeń wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Porozumienie podpisali: rzecznik praw obywatelskich Adam Bodnar, przedstawiciele Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Izby Radców Prawnych, Instytutu Nauk Prawnych PAN oraz siedmiu kancelarii prawnych. Wyroki Trybunału w Strasburgu publikowane są po angielsku lub francusku. Oprócz tego są tłumaczenia, w językach krajów, którego wyrok dotyczy – jednak la Polaków ważne są nie tylko „polskie" wyroki. Dostępność tłumaczeń zwiększy także wiedzę sędziów, którzy stosują prawo.

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

▪ Zalecenie Komisji (UE) 2018/334 z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie działań na rzecz skutecznego zwalczania nielegalnych treści w Internecie (Dz. Urz. z 2018 r., L nr 63, s. 50).

▪ Dyrektywa Komisji (UE) 2018/350 z dnia 8 marca 2018 r. zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE w odniesieniu do oceny ryzyka organizmów zmodyfikowanych genetycznie dla

środowiska naturalnego (Dz. Urz. z 2018 r., L nr 67, s. 30).

- Decyzja Komisji (UE) 2018/402 z dnia 13 marca 2018 r. w sprawie powołania Europejskiej Grupy Doradczej na potrzeby utworzenia Europejskiego Urzędu ds. Pracy (Tekst mający znaczenie dla EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. z 2018 r., L nr 72, s. 20).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/409 z dnia 14 marca 2018 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009 ustanawiające Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych (Dz. Urz. z 2018 r., L nr 76, s. 1).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cła

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie C-76/17, SC Petrotel-Lukoil SA, Maria Magdalena Georgescu przeciwko Ministerul Economiei, Ministerul Energiei, Ministerul Finanţelor Publice

Odesłanie prejudycjalne – Opłaty o skutku równoważnym do ceł – Artykuł 30 TFUE – Podatek wewnętrzny – Artykuł 110 TFUE – Opłata stosowana do wywożonych produktów ropopochodnych – Brak przeniesienia opłaty na konsumenta – Ciężar opłaty ponoszony przez podatnika – Zwrot kwot zapłaconych przez podatnika

*) Prawo Unii, w szczególności art. 30 TFUE, należy interpretować w ten sposób, że podatnik, który faktycznie poniósł ciężar niezgodnej z tym artykułem opłaty o skutku równoważnym, powinien mieć możliwość uzyskania zwrotu kwot, jakie zapłacił z tego tytułu, nawet w sytuacji, gdy mechanizm uiszczenia opłaty został ustanowiony w przepisach krajowych w ten sposób, że owa opłata jest przerzucana na konsumenta.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 15 marca 2018 r. w sprawie C-104/17, SC Cali Esprou SRL przeciwko Administraţia Fondului pentru Mediu

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 94/62/WE – Opakowania i odpady opakowaniowe – Odzysk i recykling odpadów – Opłata na krajowy fundusz środowiska – Wprowadzanie na rynek krajowy wyrobów opakowanych i opakowań bez ingerowania w nie – Zasada „zanieczyszczający płaci” – Przymiot zanieczyszczającego

*) Artykuł 15 dyrektywy 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych i zasada „zanieczyszczający płaci”, którą ten artykuł wdraża, nie sprzeciwiają się uregulowaniu krajowemu, takiemu jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które obciąża opłatą podmiot gospodarczy nieingerujący w opakowania, które wprowadza na rynek, obliczaną na podstawie różnicy wagi między ilością odpadów opakowaniowych odpowiadającą minimalnym celom odzysku energii i odzysku poprzez recykling a ilością odpadów opakowaniowych faktycznie odzyskanych lub zrecyklingowanych.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 15 marca 2018 r. w sprawie C-470/16, North East Pylon Pressure Campaign Ltd, Maura Sheehy przeciwko An Bord Pleanála, Minister for Communications, Energy and Natural Resources, Irlandia, Attorney General

Odesłanie prejudycjalne – Ocena skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia na środowisko naturalne – Dyrektywa 2011/92/UE – Prawo do wniesienia skargi przez członków zainteresowanej społeczności – Przedwczesna skarga – Pojęcia postępowania niedyskryminacyjnego ze względu na koszty i objętych przepisami dyrektywy decyzji, działań lub zaniechań dotyczących udziału społeczeństwa – Stosowanie konwencji z Aarhus

*) Artykuł 11 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre

przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko należy interpretować w ten sposób, że wymóg, by niektóre postępowania sądowe były niedyskryminacyjne ze względu na koszty, ma zastosowanie do postępowania przed sądem państwa członkowskiego, takiego jak w postępowaniu głównym, w ramach którego należy określić, czy może być wyrażona zgoda na wniesienie skargi w toku postępowania w przedmiocie wydania zezwolenia na inwestycję, zwłaszcza w przypadku gdy to państwo członkowskie nie określiło, na jakim etapie postępowania może zostać wniesiona skarga.

*) W sytuacji gdy skarżący podnosi jednocześnie zarzuty dotyczące naruszenia zasad udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji w zakresie środowiska i zarzuty dotyczące naruszenia innych zasad, przewidziany w art. 11 ust. 4 dyrektywy 2011/92 wymóg, by niektóre postępowania sądowe były niedyskryminacyjne ze względu na koszty, ma zastosowanie jedynie do kosztów związanych z częścią skargi opierającą się na naruszeniu zasad udziału społeczeństwa.

*) Artykuł 9 ust. 3 i 4 Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do [wymiaru] sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, podpisanej w Aarhus w dniu 25 czerwca 1998 r. i zatwierdzonej w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2005/370/WE z dnia 17 lutego 2005 r., należy interpretować w ten sposób, że w celu zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii w zakresie ochrony środowiska wymóg, aby niektóre postępowania sądowe były niedyskryminacyjne ze względu na koszty, ma zastosowanie do części skargi, która nie byłaby objęta tym wymogiem, jaki wynika, na podstawie dyrektywy 2011/92, z odpowiedzi zawartej w pkt 2 niniejszej sentencji, w zakresie, w jakim skarżący zmierza w drodze tej skargi do zapewnienia przestrzegania prawa krajowego w dziedzinie środowiska. Postanowienia te nie wywierają bezpośredniego skutku, ale sąd krajowy powinien dokonać wykładni krajowego prawa proceduralnego, która w możliwie najszerszym zakresie jest z nimi zgodna.

*) Państwo członkowskie nie może odstąpić od ustanowionego w konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska i w art. 11 ust. 4 dyrektywy 2011/92 wymogu, by niektóre postępowania

sądowe były niedyskryminacyjne ze względu na koszty, jeżeli skargę uznano za błahą lub złożoną w złej wierze lub w przypadku braku związku między zarzucanym naruszeniem krajowego prawa ochrony środowiska a szkodą w środowisku.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 7 marca 2018 r. w sprawie C-159/17, Întreprinderea Individuală Dobre M. Marius przeciwko Ministerul Finanţelor Publice – A.N.A.F. – D.G.R.F.P. Galaţi – Serviciul Soluţionare Contestaţii, A.N.A.F – D.G.R.F.P. Galaţi – A.J.F.P. Constanţa – Serviciul Inspecţie Fiscală Persoane Fizice 2 Constanţa

Odesłanie prejudycjalne – Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Cofnięcie rejestracji do celów VAT – Obowiązek uiszczenia VAT pobranego w okresie, podczas którego numer identyfikacyjny do celów VAT jest cofnięty – Nieuznanie prawa do odliczenia VAT związanego z zakupami dokonanymi w tym okresie

*) Artykuły 167–169, 179, art. 213 ust. 1, art. 214 ust. 1 oraz art. 273 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że przepisy te nie stoją na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu takiemu jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, które pozwala organom podatkowym odmówić podatnikowi prawa do odliczenia podatku od wartości dodanej w wypadku ustalenia, że ze względu na zarzucane temu podatnikowi uchybienia organy podatkowe nie mogły dysponować informacjami niezbędnymi do wykazania, iż zostały spełnione wymogi materialne dające prawo do odliczenia podatku naliczonego przez rzeczonego podatnika, lub że ten ostatni działał w sposób bezprawny w celu skorzystania z tego prawa, czego zbadanie należy do sądu odsyłającego.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 15 marca 2018 r. w sprawie C-355/16, Christian Picart przeciwko Ministre des Finances et des Comptes publics

Odesłanie prejudycjalne – Umowa w sprawie swobodnego przepływu osób między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony – Podatki bezpośrednie – Przeniesienie miejsca zamieszkania z państwa członkowskiego do Szwajcarii – Opodatkowanie niezrealizowanych zysków związanych ze znacznymi udziałami w kapitale spółek z siedzibą w państwie członkowskim pochodzenia w ramach tego rodzaju przeniesienia – Zakres zastosowania umowy

*) Ponieważ sytuacja tego rodzaju, jak zaistniała w postępowaniu głównym, nie jest objęta zakresem stosowania *ratione personae* pojęcia „osoby pracującej na własny rachunek” w rozumieniu umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób, podpisanej w Luksemburgu w dniu 21 czerwca 1999 r., postanowienia tej umowy należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie przepisom państwa będącego stroną tej umowy, takim, jak przepisy rozpatrywane w postępowaniu głównym, które – wówczas, gdy osoba fizyczna przenosi swoje miejsce zamieszkania z tego państwa do innego państwa będącego stroną tej umowy oraz kontynuuje działalność gospodarczą w pierwszym z tych dwóch państw, przy czym nie przemieszcza się każdego dnia, a przynajmniej raz w tygodniu z miejsca wykonywania działalności gospodarczej do miejsca zamieszkania – przewidują natychmiastowe opodatkowanie niezrealizowanych zysków kapitałowych związanych ze znacznymi udziałami posiadanymi przez tę osobę w kapitale spółek podlegających prawu pierwszego z owych państw w kontekście owego przeniesienia miejsca zamieszkania, i które to przepisy dopuszczają odroczenie zapłaty należnego podatku wyłącznie pod warunkiem ustanowienia gwarancji zapłaty owego podatku, podczas gdy osoba posiadająca tego rodzaju udziały, lecz która w dalszym ciągu zamieszkuje na terytorium pierwszego z tych państw członkowskich, zostaje obciążona podatkiem jedynie w chwili zbycia swych udziałów.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 21 marca 2018 r. w sprawie C-533/16, Volkswagen AG przeciwko Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky

Odesłanie prejudycjalne – Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuły 167–171 – Prawo do odliczenia VAT – Prawo do zwrotu VAT podatnikom niemającym siedziby w państwie członkowskim zwrotu – Artykuł 178 lit. a) – Zasady regulujące korzystanie z prawa do odliczenia VAT – Dyrektywa 2008/9/WE – Zasady zwrotu VAT – Termin zawity – Zasada neutralności podatkowej – VAT zapłacony i zafakturowany kilka lat po odnośnej dostawie towarów – Odmowa możliwości skorzystania z prawa do zwrotu z powodu upływu terminu zawitego, który miał rozpocząć bieg od dnia dostawy towarów

*) Prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, na mocy którego w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, w których podatek od wartości dodanej (VAT) został wykazany na fakturze wystawionej na rzecz podatnika i zapłacony przez tego podatnika wiele lat po rozpatrywanej dostawie towarów, odmawia się skorzystania z prawa do zwrotu VAT ze względu na to, że przewidziany w rzeczonym uregulowaniu termin zawity na wykonanie tego prawa rozpoczął bieg od dnia dostawy, a upłynął przed złożeniem wniosku o zwrot.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 22 marca 2018 r. w sprawach połączonych C-327/16 i C-421/16, Marc Jacob przeciwko Ministre des Finances et des comptes publics oraz Ministre des Finances et des comptes publics przeciwko Marcowi Lassusowi

Odesłanie prejudycjalne – Podatki bezpośrednie – Swoboda przedsiębiorczości – Łączenia, podziały, wnoszenie aktywów i wymiany udziałów dotyczące spółek różnych państw członkowskich – Dyrektywa 90/434/EWG – Artykuł 8 – Operacja wymiany papierów wartościowych – Zyski kapitałowe związane z tą operacją – Odroczenie opodatkowania – Straty przy późniejszym zbyciu otrzymanych papierów wartościowych – Kompetencja państwa miejsca zamieszkania do opodatkowania – Odmienne traktowanie

– Względy uzasadniające – Zapewnienie podziału kompetencji podatkowej pomiędzy państwami członkowskimi

*) Artykuł 8 dyrektywy Rady 90/434/EWG z dnia 23 lipca 1990 r. w sprawie wspólnego systemu opodatkowania mającego zastosowanie w przypadku łączenia, podziałów, wnoszenia aktywów i wymiany udziałów, dotyczących spółek różnych państw członkowskich, zmienionej aktem dotyczącym warunków przystąpienia Królestwa Norwegii, Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji, przyjętym decyzją Rady Unii Europejskiej 95/1/WE, Euratom, EWWiS z dnia 1 stycznia 1995 r., należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom prawa państwa członkowskiego, na mocy których zysk kapitałowy z operacji wymiany papierów wartościowych objętej tą dyrektywą zostaje stwierdzony przy okazji tej operacji, ale jego opodatkowanie jest odroczone do roku, w którym następuje zdarzenie kończące to odroczenie opodatkowania, w omawianym przypadku – zbycie papierów wartościowych otrzymanych w wyniku wymiany.

*) Artykuł 8 dyrektywy 90/434, zmienionej aktem dotyczącym warunków przystąpienia Królestwa Norwegii, Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji, przyjętym decyzją 95/1, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom prawa państwa członkowskiego, które przewidują opodatkowanie zysku kapitałowego związanego z operacją wymiany papierów wartościowych, objętego odroczeniem opodatkowania, przy późniejszym zbyciu papierów wartościowych otrzymanych w wyniku wymiany, nawet jeśli zbycie to nie wchodzi w zakres kompetencji podatkowej tego państwa członkowskiego.

*) Artykuł 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom prawa państwa członkowskiego, które w sytuacji, w której późniejsze zbycie papierów wartościowych otrzymanych w wyniku wymiany nie wchodzi w zakres kompetencji podatkowej tego państwa członkowskiego, przewidują opodatkowanie zysku kapitałowego objętego odroczeniem opodatkowania przy okazji tego zbycia bez uwzględnienia ewentualnej straty poniesionej przy tej okazji, podczas gdy uwzględnia się taką stratę, gdy podatnik posiadający papiery wartościowe jest rezydentem podatkowym w owym państwie członkowskim w dniu rzeczonego zbycia. Do państw członkowskich należy ustanowienie z poszanowaniem prawa

Unii – a w niniejszej sprawie konkretnie z poszanowaniem swobody przedsiębiorczości – zasad dotyczących zaliczania i obliczania owej straty.

Postępowanie administracyjne

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 20 marca 2018 r. w sprawach połączonych C-596/16 i C-597/16, Enzo Di Puma przeciwko Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob) oraz Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob) przeciwko Antoniowi Zecce

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2003/6/WE – Wykorzystywanie informacji poufnych – Sankcje – Przepisy krajowe przewidujące sankcję administracyjną i sankcję karną za ten sam czyn – Powaga rzeczy osądzonej prawomocnego wyroku sądu karnego w postępowaniu administracyjnym – Prawomocny wyrok sądu karnego uniewinniający od zarzutu wykorzystywania informacji poufnych – Skuteczność sankcji – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 50 – Zasada *ne bis in idem* – Karnoprawny charakter sankcji administracyjnej – Tożsamość czynu – Artykuł 52 ust. 1 – Ograniczenia w stosowaniu zasady *ne bis in idem* – Przesłanki

*) Wykładni art. 14 ust. 1 dyrektywy 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wykorzystywania poufnych informacji i manipulacji na rynku (nadużyć na rynku) w związku z art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy dokonywać w ten sposób, że przepis ten nie stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, które nie dopuszczają możliwości prowadzenia postępowania w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej po wydaniu przez sąd karny prawomocnego wyroku uniewinniającego, stwierdzającego, iż zarzucany czyn nie wypełnia znamion przestępstwa określonego w przepisach dotyczących wykorzystywania informacji poufnych, który to czyn stanowił podstawę wszczęcia tego postępowania administracyjnego.

Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 20 marca 2018 r. w sprawie C-537/16, Garlsson Real Estate SA (w likwidacji), Stefano Ricucci, Magiste International SA przeciwko Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob)

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2003/6/WE – Manipulacje na rynku – Sankcje – Przepisy krajowe przewidujące sankcję administracyjną i sankcję karną za ten sam czyn – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 50 – Zasada *ne bis in idem* – Karnoprawny charakter sankcji administracyjnej – Tożsamość czynu – Artykuł 52 ust. 1 – Ograniczenia w stosowaniu zasady *ne bis in idem* – Przesłanki

*) Wykładni art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy dokonywać w ten sposób, że przepis ten stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, które dopuszczają możliwość prowadzenia postępowania w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej o charakterze karnym wobec osoby, która popełniła czyn zabroniony polegający na dokonywaniu manipulacji na rynku, za który to czyn owa osoba została już skazana prawomocnym wyrokiem sądu karnego, o ile tylko kara orzeczona w owym wyroku skazującym, mając na uwadze szkodliwość społeczną popełnionego przestępstwa, stanowi skuteczną, proporcjonalną i odstraszającą reakcję na nie.

*) Zasada *ne bis in idem* wyrażona w art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przyznaje jednostkom prawo, na które mogą one powołać się bezpośrednio w ramach sporu takiego jak spór rozpatrywany w postępowaniu głównym.

Zabezpieczenie społeczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 21 marca 2018 r. w sprawie C-551/16, J. Klein Schiphorst przeciwko Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen

Odesłanie prejudycjalne – Odesłanie prejudycjalne – Zabezpieczenie społeczne – Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską – Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego – Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 – Artykuły 7, 63 i 64 –

Świadczenia z tytułu bezrobocia – Bezrobotny udający się do innego państwa członkowskiego – Zachowanie prawa do świadczeń – Czas trwania

*) Artykuł 64 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie środkowi krajowemu, takiemu jak rozpatrywany w sprawie głównej, nakładającemu na właściwą instytucję obowiązek oddalania co do zasady każdego wniosku o przedłużenie okresu eksportu świadczeń z tytułu bezrobocia powyżej trzech miesięcy, chyba że wspomniana instytucja uzna, iż odmowa uwzględnienia tego wniosku prowadziłaby do nieracjonalnego skutku.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie C-9/17, Maria Tirkkonen

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Dyrektywa 2004/18/WE – Postępowanie w sprawie udzielenia zamówienia publicznego na usługi doradztwa rolniczego – Istnienie zamówienia publicznego lub jego brak – System nabywania usług polegający na dopuszczeniu w charakterze usługodawcy wszystkich wykonawców, którzy spełniają z góry ustalone warunki – System niedostępny później dla innych wykonawców

*) Artykuł 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi należy interpretować w ten sposób, że system doradztwa rolniczego taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, do którego instytucja publiczna przyjmuje wszystkich wykonawców, jeżeli spełniają oni wymogi zdolności do realizacji zamówienia stawiane w ogłoszeniu o zamówieniu i zdadzą egzamin, o którym mowa w tym ogłoszeniu, nawet jeżeli w trakcie ograniczonego w czasie obowiązywania tego systemu nie może do niego zostać dopuszczony żaden nowy wykonawca, nie stanowi zamówienia publicznego w rozumieniu tej dyrektywy.

Zdrowie

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie C-557/16, Astellas Pharma GmbH

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2001/83 WE – Produkty lecznicze stosowane u ludzi – Artykuły 28 i 29 – Zdecentralizowana procedura udzielania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu produktu leczniczego – Artykuł 10 – Generyczny produkt leczniczy – Okres ochrony danych dotyczących referencyjnego produktu leczniczego – Uprawnienie właściwych organów państwa członkowskiego do ustalania rozpoczęcia okresu wyłączności danych – Właściwość danych sądów państw członkowskich do kontroli ustalenia rozpoczęcia okresu wyłączności danych – Skuteczna ochrona sądowa – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 47

*) Artykuł 28 i 29 ust. 1 dyrektywy 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/26/UE z dnia 25 października 2012 r. należy interpretować w ten sposób, że w ramach procedury zdecentralizowanej wydawania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu generycznego produktu leczniczego właściwy organ państwa członkowskiego, którego dotyczy ta procedura nie może sam określić początku okresu ochrony danych referencyjnego produktu leczniczego przy przyjmowaniu, na podstawie art. 28 ust. 5 tej dyrektywy decyzji dotyczącej dopuszczenia do obrotu owego generycznego produktu leczniczego w tym państwie członkowskim.

*) Artykuł 10 dyrektywy 2001/83 zmienionej dyrektywą 2012/26 w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że sąd państwa członkowskiego, którego dotyczy procedura zdecentralizowana wydawania pozwolenia na dopuszczenie do obrotu, do którego wpłynęła skarga wniesiona przez posiadacza pozwolenia na dopuszczenie do obrotu referencyjnego produktu leczniczego na decyzję dotyczącą pozwolenia na dopuszczenie do obrotu generycznego produktu leczniczego w tym państwie członkowskim wydana przez jego właściwy organ, jest właściwy do dokonania kontroli ustalenia początku biegu okresu ochrony danych

referencyjnego produktu leczniczego. Sąd ów nie jest natomiast właściwy do dokonania weryfikacji, czy pierwotne pozwolenie na dopuszczenie do obrotu referencyjnego produktu leczniczego udzielone w innym państwie członkowskim zostało wydane zgodnie z tą dyrektywą.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie *Enver Şahin przeciwko Turcji* (skarga nr 23065/12)

Naruszenie art. 2 Protokołu nr 1 w związku z art. 14 EKPC – prawo do nauki – zakaz dyskryminacji niemożność samodzielnego poruszania się po budynku uczelni przez osobę sparaliżowaną ze względu na brak udogodnień dla niepełnosprawnych

Enver Şahin w 2005 r., jeszcze jako student pierwszego roku mechaniki, uległ poważnemu wypadkowi, który spowodował paraliż lewej kończyny. Nie mógł powrócić do przerwanej nauki, ponieważ w budynku uniwersytetu brak było jakichkolwiek udogodnień dla osób niepełnosprawnych fizycznie i tym samym nie był w stanie poruszać się po uczelni. W 2007 r. wystąpił do władz uniwersyteckich o przeprowadzenie niezbędnych prac, które umożliwiłyby mu uzyskanie dostępu do pomieszczeń uczelnianych. Rektor uczelni w swojej odpowiedzi stwierdził, że takie prace są niemożliwe do zrealizowania w krótkim czasie z uwagi na brak środków finansowych, ale zaproponował E. Şahinowi pomoc osoby towarzyszącej. Skarżący odmówił przyjęcia takiej formy wsparcia, twierdząc, że stała obecność osoby trzeciej naruszałaby jego prywatność.

W 2010 r. turecki sąd administracyjny oddalił skargę E. Şahina m.in. z tego powodu, że przedmiotowy budynek został zbudowany przed wejściem w życie dyrektyw technicznych przyjętych na rzecz osób niepełnosprawnych, a także z uwagi na fakt, iż środki architektoniczne są podejmowane „w zależności od możliwości budżetowych” (chociaż nie było wówczas żadnej konkretnej propozycji w tym zakresie).

W skardze do ETPC E. Şahin powołał się na art. 2 Protokołu nr 1 do EKPC oraz art. 14 EKPC, argumentując, że odmowa dostosowania budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych zmusiła go do przerwania studiów, co stanowiło naruszenie jego prawa do nauki oraz dyskryminację jako osoby niepełnosprawnej, natomiast propozycja oddelegowania osoby trzeciej do pomocy przy poruszaniu się po budynku stanowiła naruszenie art. 8 EKPC (prawo do prywatności).

Trybunał stwierdził, że dostęp osób niepełnosprawnych do budynków użyteczności publicznej jest gwarantowany przez tureckie prawo krajowe, zatem tłumaczenie przez rektora uczelni braku wprowadzenia udogodnień dla niepełnosprawnych trudnościami finansowymi jest niedopuszczalne. Pomimo marginesu oceny władz nie można uznać, że kwestia dostępności pomieszczeń uniwersytetu dla skarżącego może być pozostawiona w zawieszeniu aż do uzyskania wszystkich funduszy niezbędnych dla przeprowadzenia całości daleko idących prac dostosowawczych nakazanych przez prawo, gdyż realizacja obowiązku podjętego na podstawie Konwencji wymaga działań państwa, które nie może się ograniczyć do biernej postawy.

W odniesieniu do oferty oddelegowania osoby trzeciej do pomocy skarżącemu przy poruszaniu się po budynku Trybunał podkreślił – powołując się na wyrok w sprawie *Pretty przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* (skarga nr 2346/02) – że w przypadkach osób niepełnosprawnych podstawowe znaczenie ma umożliwienie im prowadzenia niezależnego życia, które pozwoli im na samodzielny rozwój i uzyskanie poczucia własnej wartości, godności i wolności osobistej. Natomiast w omawianej sprawie brak jest dowodów na to, by propozycja rektora była wynikiem indywidualnej oceny potrzeb skarżącego oraz by ocena taka objęła również kwestie wpływu świadczenia takiej pomocy na bezpieczeństwo, godność i wolność skarżącego. Trybunał w związku z tym przyjął, że stała pomoc osoby towarzyszącej nie może zostać uznana za rozsądną z punktu widzenia praw skarżącego z art. 8 EKPC, jako że lekceważy ona potrzebę samodzielnego i autonomicznego życia jednostki.

Jeżeli chodzi zaś o decyzję krajowego sądu administracyjnego, który nie uwzględnił skargi na decyzję rektora, ETPC stwierdził, że sąd ten nie dokonał żadnej analizy

porównawczej praw i interesów konkurujących w sprawie, tj. interesów skarżącego w uzyskaniu dostępu do budynku uczelni oraz interesu publicznego. Tymczasem art. 14 EKPC powinien być odczytywany w świetle Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, zgodnie z którą dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność obejmuje wszystkie formy dyskryminacji, w tym „odmowę racjonalnego usprawnienia" (racjonalne usprawnienia są zaś zdefiniowane jako „konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami").

W konkluzji wyroku ETPC stwierdził, że rząd turecki nie wykazał, by władze krajowe, a zwłaszcza sądy i władze uniwersyteckie podjęły należycie staranne działania, by zapewnić skarżącemu możliwość jak najszybszego powrotu do nauki po wypadku na równi z innymi studentami. Nie zachowano sprawiedliwej równowagi pomiędzy interesami konkurującymi w sprawie, a tym samym doszło do naruszenia prawa do nauki i zakazu dyskryminacji.

Trybunał sześcioma głosami do jednego orzekł o naruszeniu art. 2 Protokołu nr 1 w związku z art. 14 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 13 lutego 2018 r. w sprawie *Aydoğan and Dara Radyo Televizyon Yayıncılık Anonim Şirketi przeciwko Turcji* (skarga nr 12261/06)

Naruszenie art. 10 EKPC – wolność wyrażania opinii – odmowa wydania certyfikatu narodowego bezpieczeństwa i uniemożliwienie przyznania koncesji na emisję programów telewizyjnych z przyczyn, które zostały utajnione ze względu na interesy bezpieczeństwa narodowego

W 2000 r. turecka stacja telewizyjna (spółka) z siedzibą w tureckim Mardin złożyła wniosek o koncesję na emisję programów telewizyjnych. Celem stacji była emisja programów w języku kurdyjskim. Warunkiem wstępnym uzyskania koncesji było uzyskanie poświadczenia bezpieczeństwa dla udziałowców spółki oraz jej

najważniejszych menadżerów – odpowiednie wnioski niezwłocznie zostały również złożone, lecz poświadczenia bezpieczeństwa nie zostały przyznane z nieujawnionych powodów (organy decyzyjne zasłoniły się interesem bezpieczeństwa narodowego). Podstawy do oddalenia wniosku nie zostały zatem ujawnione spółce z uwagi na poufność śledztwa.

W toku postępowania przed sądem administracyjnym powody te również nie zostały podane. Kancelaria tureckiego premiera złożyła do sądu informacje i dokumenty dotyczące trzech menadżerów stacji w zalakowanej kopercie opatrzonej klauzulą „ściśle tajne". Dokumenty te nie zostały dodane do akt sprawy ani ujawnione skarżącym w żadnej innej formie. Wobec braku uzyskania koncesji na tej podstawie skarżąca stacja telewizyjna nigdy nie rozpoczęła emisji swych programów.

W skardze do ETPC spółka i prezes jej zarządu podniosły zarzut naruszenia prawa do wolności wyrażania opinii chronionego w art. 10 EKPC.

Zdaniem Trybunału odmowa wydania poświadczenia bezpieczeństwa oraz wynikająca z niej odmowa udzielenia koncesji telewizyjnej stanowiły oczywistą ingerencją w prawo do wolności wypowiedzi skarżących. Ingerencja realizowała uprawnione cele ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego, została również przeprowadzona zgodnie z prawem tureckim. Trybunał powziął jednak bardzo poważne wątpliwości co do skuteczności odwołania do sądu od decyzji tureckiego premiera oraz co do charakteru postępowania przed sądem administracyjnym. Sąd administracyjny w omawianej sprawie ograniczył się wyłącznie do odnotowania, że w sprawie przedstawiono utajnione dokumenty, nie dokonał jednak żadnej ich oceny ani nie przedstawił skarżącym nawet streszczenia treści zawartej w tychże dokumentach. Zgodnie zaś z ustaloną linią orzeczniczą ETPC (*vide*: sprawa *Regner przeciwko Czechom*, skarga nr 35289/11), w tego typu sytuacjach, gdy jednej ze stron postępowania odmawia się dostępu do dowodów przedstawionych przez drugą stronę (zwłaszcza przez organ administracji państwowej) ze względu na interesy bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego, prawo krajowe musi przewidywać odpowiednie gwarancje proceduralne, które zrównoważą i zrekompensują tak powstałe ograniczenia prawa procesowe drugiej strony. Tymczasem w omawianej sprawie sąd krajowy nie podjął żadnych kroków, które

mogłyby zrekompensować skarżącym zupełny brak uzasadnienia decyzji o odmowie przyznania poświadczenia bezpieczeństwa oraz brak dostępu do danych stanowiących podstawę wydania decyzji odmownej przez organ administracyjny.

Trybunał uznał, że kontrola sądowa nie była wystarczająca z uwagi na fakt, że główna przyczyna odmowy podlegała uznaniu administracyjnemu i nie była znana skarżącym, co uniemożliwiło im wniesienie skutecznego środka odwoławczego przed sądami administracyjnymi. Ponieważ sądy krajowe nie sprawdziły prawdziwości informacji przekazywanych im przez organy administracyjne, nie były w stanie wypełnić zadania wyważenia różnych konkurujących interesów dla celu art. 10 EKPC, ani wykonać obowiązku zapobieżenia nadużyciom po stronie władzy podejmującej środki ograniczające wolność wyrażania opinii.

Biorąc pod uwagę wszystkie powyższe okoliczności, Trybunał jednomyślnie orzekł o naruszeniu art. 10 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 20 marca 2018 r. w sprawie *Mehmet Hasan Altan przeciwko Turcji* (skarga nr 13237/17)

Naruszenie art. 5 ust. 1 EKPC – prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego – naruszenie art. 10 EKPC – wolność wyrażania opinii

Mehmet Hasan Altan jest profesorem ekonomii i dziennikarzem, który został zatrzymany i aresztowany pod zarzutem udziału w organizacji terrorystycznej po próbie przewrotu wojskowego w Turcji w 2016 r. Wcześniej był znany z poglądów krytycznych wobec władzy. Bezskutecznie ubiegał się (łącznie ze wniesieniem indywidualnej skargi konstytucyjnej) o zwolnienie z aresztu, a następnie aresztu tymczasowego. Jego wniosków nie uwzględniono, pomimo korzystnego dla niego wyroku tureckiego Sądu Konstytucyjnego, który stwierdził brak mocnych dowodów potwierdzających popełnienie zarzucanych mu czynów. W lutym 2018 r. Mehmet Hasan Altan został skazany na karę dożywotniego więzienia za usiłowanie obalenia konstytucyjnego porządku.

W skardze do ETPC Mehmet Hasan Altan zarzucił naruszenie następujących przepisów Konwencji: art. 5 ust. 1 (prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego),

art. 5 ust. 4 (prawo do prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności) oraz art. 10 (wolność wyrażania opinii).

W kontekście art. 5 ust. 1 EKPC Trybunał uznał, że tymczasowe aresztowanie skarżącego po jasnym i jednoznacznym wyroku tureckiego Sądu Konstytucyjnego ze stycznia 2018 r., stwierdzającym naruszenie art. 19 § 3 konstytucji, nie mogło być uznane za „zgodne z prawem" czy też „zgodne z przewidzianą prawem procedurą", jak wymaga tego prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego zawarte w Konwencji. W związku z tym ETPC stwierdził, że przyczyny podane w wyroku sądu w Istambule odrzucającego wniosek skarżącego o zwolnienie, po wydaniu prawomocnego i wiążącego wyroku Sądu Konstytucyjnego, nie mogą być uznane za spełniające wymagania art. 5 ust. 1 EKPC. Trybunał uznał, że kontestowanie przez sąd krajowy mocy prawnej ostatecznego i wiążącego wyroku Sądu Konstytucyjnego wydanego w sprawie indywidualnej jest sprzeczne z podstawowymi zasadami praworządności oraz pewności prawa, które są nieodzowne dla ochrony przyznanej art. 5 EKPC i stanowią kamienie węgielne gwarancji przeciwko arbitralności.

Trybunał podkreślił, że dalsze tymczasowe aresztowanie skarżącego po wydaniu wyroku Sądu Konstytucyjnego ujawniło poważne wątpliwości co do skuteczności skargi indywidualnej do Sądu Konstytucyjnego w sprawach dotyczących tymczasowego aresztowania.

W kontekście art. 10 EKPC Trybunał uznał w szczególności, że nie było podstaw do innego wniosku niż ten, do którego doszedł Sąd Konstytucyjny, stwierdzając, że początkowe i późniejsze trwanie aresztu skarżącego, po wyrażeniu przez niego swoich poglądów, stanowiło środek, który nie mógł być uznany za konieczną i proporcjonalną ingerencję w demokratycznym społeczeństwie. W związku z tym ETPC stwierdził, że krytykowanie rządów i publikowanie informacji postrzeganych przez osoby stojące na czele państwa za zagrażające narodowym interesom nie powinny skutkować zarzutami karnymi za szczególnie poważne czyny takie, jak: udział albo pomoc w organizacji terrorystycznej, usiłowanie obalenia rządu czy też porządku konstytucyjnego, albo rozpowszechnianie propagandy terrorystycznej.

Trybunał głosami sześć do jednego orzekł o naruszeniu art. 5 ust. 1 oraz art. 10 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 20 marca 2018 r. w sprawie *Tkachenko przeciwko Rosji* (skarga nr 28046/05)

Naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 – ochrona własności – wywłaszczenie domu znajdującego się na działce będącej własnością miasta

W 1999 r. przedsiębiorstwo A. przeniosło – w ramach procesu prywatyzacji – na Mikhaila Tkachenko, Ninę Tkachenko, Aleksandra Tkachenko i Nataliyę Tkachenko własność połowy domu położonego w centrum Aksay. Działka, na której znajdował się dom, była własnością miasta. W 2003 r. władze miasta Aksay wydały zarządzenie o wywłaszczeniu tego domu. Miasto postanowiło bowiem wydzierżawić działkę o prywatnemu przedsiębiorcy pod budowę bloku mieszkalnego. Przedsiębiorca wytoczył powództwo przeciwko skarżącym, wnosząc o pozbawienie ich prawa własności i eksmisję. Jednocześnie w zamian zaoferował im dom i działkę na obrzeżach Aksay. Sądy krajowe uwzględniły powództwo na podstawie art. 239 rosyjskiego kodeksu cywilnego dotyczącego wywłaszczenia. Tym samym skarżących pozbawiono prawa własności do ich części domu i przyznano im prawo własności drugiego domu, który nabył dla nich inwestor. W 2005 r. skarżący zostali eksmitowani i przeniesieni do nowego domu.

W skardze do ETPC skarżący, powołując sie na art. 1 Protokołu nr 1 oraz art. 8 EKPC, podnieśli, że przewidziana przez prawo rosyjskie procedura wywłaszczeniowa została całkowicie zlekceważona, a ich eksmisja i wyburzenie domu były arbitralne.

Trybunał zauważył, że w świetle art. 1 Protokołu nr 1 skarżący zostali pozbawieni nieruchomości przez lokalne władze publiczne działające za pośrednictwem prywatnego podmiotu. Trybunał przypomniał, że ingerencja w prawo własności w zgodzie z art. 1 Protokołu nr 1 musi spełniać trzy warunki, tj. musi być „uzależniona od warunków przewidzianych przez prawo” oraz „w interesie publicznym”, a ponadto musi być zachowana odpowiednia równowaga między interesami społeczności a prawami właścicieli.

W odniesieniu do zgodności z zasadą legalności ETPC zauważył, że skarżący zostali pozbawieni domu w związku ze zmianą przeznaczenia gruntu będącego

własnością miasta zgodnie z ogólnym planem zagospodarowania przestrzennego. Było to zatem wywłaszczenie na potrzeby gminy w rozumieniu przepisów kodeksu ziemskiego i kodeksu cywilnego. Trybunał zwrócił uwagę na dwie kwestie.

Po pierwsze, ETPC zaznaczył, że procedura przewidziana w kodeksie cywilnym w przedmiocie wywłaszczenia miała na celu zapewnienie wywłaszczanym właścicielom odpowiednich gwarancji, jednakże w rozpoznawanej sprawie skarżącym takich gwarancji nie zapewniono. Ponadto sąd okręgowy nie odpowiedział na zarzut skarżących dotyczący obowiązkowego zastosowania procedury wywłaszczenia, a rząd rosyjski nie wyjaśnił, dlaczego władze nie zastosowały się do procedury wywłaszczenia. Zdaniem Trybunału w sprawie doszło do poważnych uchybień proceduralnych, gdyż skarżący zostali pozbawieni własności w warunkach całkowitego naruszenia obowiązującej procedury.

Po drugie, Trybunał zwrócił uwagę, że sąd okręgowy odniósł się do art. 239 kodeksu cywilnego, uwzględniając wniosek prywatnego przedsiębiorcy o odebranie skarżącym prawa własności. Przepis ten zezwalał bowiem jedynie władzom publicznym na składanie wniosków o wywłaszczenie, z wyłączeniem jakiejkolwiek innej osoby.

W konsekwencji Trybunał uznał, że ingerencja w prawo skarżących do ich własności nie była zgodna z warunkami przewidzianymi przez prawo w rozumieniu art. 1 Protokołu nr 1. Orzekł zatem, że w sprawie doszło do naruszenia art. 1 Protokołu nr 1.